

8. Leszek M. Krusiński, Znaczenie wyrazów "fides" i "fidelis" w "De Trinitate" św. Augustyna, Lublin 1985, maszynopis, s. 150.

Praca magisterska powstała w Sekcji Filologii Klasycznej KUL pod kierownictwem ks. doc. dra hab. H. Wójtowicza, orientowana jest raczej teologicznie, a analizy językowe są tłem do takich rozważań. Rozprawa składa się z następujących części: Spis treści /s. 1-5/, przedstawiający szczegółowo problematykę pracy, Wstęp /s. 6-12/, Rozdz. I: Znaczenia wyrazów "fides" i "fidelis" występujących w "De Trinitate" św. Augustyna jako cytaty z Pisma św. lub aluzje do miejsc z Biblii /s. 32-52/, Rozdz. II: Znaczenie wyrazu "fides" /s. 53-88/, Rozdz. III: Znaczenie wyrazu "fidelis" /s. 89-102/, Zakończenie /s. 103-106/, Przypisy /s. 107-114/, Wykaz skrótów /s. 115/, Bibliografia /s. 116-121, Summary /s. 122-123/, Zusammenfassung /s. 124-125/ oraz Indeksy Nr 1-7 /s. 1-25/ z kompletnym wykazem: 1/ ilości miejsc, w których występuje wyraz "fides" i "fidelis"; 2/ miejsc w których występuje wyraz "fides" i "fidelis" w tekście odautorskim i w cytatach lub aluzjach biblijnych oraz w dwukrotnie przytoczonym tekście z wyrazem "fides" z platońskiego "Timajosa"; 3 i 4/ połączeń czasownikowych i rzeczownikowych wyrazu "fides"; 5/ określeń charakteryzujących wyraz "fides", 6/ miejsc, w których występuje czasownik "credere" i jego pochodne zarówno w tekście odautorskim, jak i w cytatach z Pisma św.; 7/ wybór synonimicznych wyrazów mających związek z wyrazami "fides" i "fidelis".

We wstępie autor omawia przedmiot, cel, aspekt i metodę pracy, podaje sposób traktowania wyrazów należących do tematu wiary, uwzględnia obecny stan badań dotyczący omawianego zagadnienia oraz prezentuje kompozycję pracy. "Wprowadzenie" zaś obejmuje historię wyrazu "fides", określa jego etymologię w świetle nauki współczesnej i źródeł antycznych, przytacza starożytne definicje "fides", przedstawia najczęściej spotykane znaczenia tego słowa oraz charakteryzuje kultury bóstw wierności, zwłaszcza bogini Bona Fides, z uwzględnieniem jej wyobrażeń, atrybutów, symboli i epitetów.

Rozdział I dzieli się na trzy paragrafy, które podają znaczenia wyrazów "fides" i "fidelis", występujących w tekstach cytowanych przez Augustyna w "De Trinitate": najpierw przedstawia znaczenie wyrazów "fides" i "fidelis" funkcjonujących jako zapożyczenia z Biblii,

a następnie znaczenie słowa "fides", które Augustyn przytacza z platońskiego Timajosa. Okazuje się, że treść wyrazu "fides" łączy się z pojęciem wiary chrześcijańskiej /fides christiana/ i z semantycznego punktu widzenia ma znaczenie jednorodne, określane jako "wiara w coś", "ufność do czegoś", "wierzenie" i "ortodoksyjna wiara chrześcijańska". Z teologicznego punktu widzenia słowo "fides", w znaczeniu wiary chrześcijańskiej, funkcjonuje w omawianych przypadkach jako określenie źródeł wiary, chrztu i skutków wiary oraz dotyczy relacji między wiarą a uczynkami i wiarą a cudem. Wyraz "fidelis" zaś występuje jako rzeczownik w liczbie mnogiej i znaczy: "wierni", "chrześcijanie", "nawróceni". Jako przymiotnik występuje on tylko raz i znaczy: "wierny", "pewny", "niezawodny", "godny zaufania", "taki, na którym można polegać" i jest epitetem charakteryzującym Boga w sposób stały /fidelis Deus/.

W rozdziale II omówione zostały znaczenia badanego wyrazu w tekstach odaugustyńskich. Najpierw przedstawiono pozareligijne użycie wyrazu "fides", który ma tutaj następujące znaczenia: "wierność", "pewne świadectwo", "wiarygodność", "zaufanie", "przeświadczenie, przekonanie, że coś jest prawdą". Następnie ukazano religijne użycie badanego wyrazu, którego znaczenie z punktu widzenia semantyki jest w tym przypadku jednorodne. "Fides" to "wiara", "wierzenie", które są rozumiane jako intelektualna akceptacja chrześcijańskich prawd objawionych, przejawiająca się w określonym światopoglądzie i postawie moralnej. Funkcjonalnie termin "fides" oznacza: źródła wiary chrześcijańskiej /Pismo św., naukę innych osób, własne rozmyślenia, łaskę Bożą/; przedmiot wiary /Chrystus i jego dzieła, Boskie obietnice i oczekiwanie rzeczy eschatologicznych/; skutki wiary /zbawienie, szczęście wieczne, pokorę, doskonalenie się, pobożność, wolność od strachu przed cierpieniem i śmiercią, połączenie się z Bogiem/; relację między wiarą a cudem i między wiarą a wiedzą. Uwzględniono tu również biblijne przykłady wiary, jej metafory i epitety oraz omówiono "fides" rozumianą jako akt wiary /fides qua creditur/, a także problem istnienia wiary /fides/ w doczesności i wieczności.

Przedmiotem III rozdziału jest badanie pola semantycznego wyrazu "fidelis" i próba określenia desygnatów tego słowa w tekstach pochodzących od św. Augustyna. Za podstawę do wyodrębnienia różnych znaczeń badanego wyrazu przyjęto jego użycie przymiotnikowe

i rzeczownikowe. "Fidelis", jako przymiotnik znaczy "wierny", odnosi się do abstraktu, określa duszę człowieka i jej pobożność. "Fidelis" odnosi się jednak również do konkretności, określa wtedy człowieka i znaczy: "wierny" /konotacja religijna/; "wierzący", "nawrócony", "taki, który przyjął chrzest" /konotacja religijna/; "godny zaufania", "rzetelny" /konotacja raczej świecka, etyczna, uogólniająca/. Wyraz "fidelis" w użyciu rzeczownikowym znaczy: "chrześcijanin", "wierny wyznawca Chrystusa".

Całość pracy zamyka "Zakończenie", które w rekapitulacji nawiązuje do wyników badań prowadzonych w latach 60-tych w Sekcji Filologii Klasycznej KUL, dotyczących znaczenia wyrazów "fides" i "fidelis" u św. Cypriana, św. Hilarego i Laktancjusza.

Ks. Henryk Wójtowicz - Lublin

9. Elżbieta Krych, Symplicjusz. Listy. Wstęp - przekład - komentarz, Lublin 1986, maszynopis, s. XXIV + 60.

Jest to praca magisterska napisana w Sekcji Filologii Klasycznej KUL pod kierunkiem ks. doc. dra hab. H. Wójtowicza, zawierająca wstęp, przekład wszystkich 21 listów papieża Symplicjusza /468-483/, komentarz, indeks osobowy i bibliografię. Jest to pierwsze w Polsce tłumaczenie listów Symplicjusza /Simplicius/, powstałe z okazji 1500 rocznicy śmierci tego papieża. Główny trzon listów, to pisma skierowane do patriarchy konstantynopolitańskiego Akacjusza /471-489/ - jest ich 10 - oraz 4 listy adresowane do cesarza Wschodu Zenona /474-491/.

Listy te stanowią ciekawą dokumentację z czasów kształtowania się i umacniania władzy papieskiej, przy jednoczesnym upadku władzy cesarskiej na Zachodzie. Symplicjusz zajmuje się w nich sprawą prawidłowej elekcji i konsekracji biskupów, a także troszczy się o przestrzeganie uchwał Soboru Chalcedońskiego /451/; z jednej strony usiłuje osłabić wpływy wyznawców monofizytyzmu na Wschodzie, z drugiej zaś wzmacnić pozycję biskupów ortodoksyjnych. Jest to niewątpliwie interesująca pozycja dla badaczy prawa kanonicznego, historyków, filologów, a zwłaszcza dla zajmujących się przyczynami powstania pierwszej schizmy na Wschodzie, jaką była